Niniejszy numer zawiera 20 stron druku.

CENA NUMERU 50 GR. OPŁATA POCZTOWA UISZCZONA GOTÓWKĄ.

Rok IV. Kraków, dnia 1 lipca 1937 r. Nr 7.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE.
WYKONANO W DRUKARNI POLSKIEJ FR. ZEMANKA, KRAKÓW, UL. TAD. KOŚCIUSZKI 3.

DNIA 11 LIPCA 1937 R.
ZOSTANĄ OTWARTE
W KALWARII
ZEBRZYDOWSKIEJ

TARGI KALWARYJSKIE

CZAS TRWANIA TARGÓW
OD 11 LIPCA DO 15 SIERPNIA 1937.

STOLARSTWO MEBLOWE * STOŁKARSTWO
WYROBY DZIANE * HAFCIARSTWO
PRZEMYSŁ LUDOWY * WYROBY SKÓRZANE
ŚLUSARSTWO * KOWALSTWO
KOSZYKARSTWO

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM.

PRENUMERATA:
ROCZNA 6 ZŁOTYCH
PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE
KWARTALNA 1·50 ZŁ.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
KRAKÓW, UL. KAPUCYŃSKA L. 2
TELEFON NR. 112-50
KONTO CZEKOWE P. K. O. 405.046
REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD GODZ. 18 — 19. NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZ. 19—20. NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ:
STRONA 100 ZŁOTYCH
1/2 STRONY 50 ZŁ, 1/4 STRONY 30 ZŁ
1/8 STRONY 20 ZŁ. W TEKŚCIE O 20% DROŻEJ. PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

ROK IV. KRAKÓW, DNIA 1 LIPCA 1937. NR 7.

II Posiedzenie Krakowskiej Rady Wojewódzkiej.

Dnia 11 czerwca 1937 r. o godzinie 9.30 odbyło się w Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie posiedzenie Rady Wojewódzkiej pod przewodnictwem Wojewody Michała Gnoińskiego.

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Rady Wojewódzkiej, przedstawiciele władz niezespolonych, samorządu terytorialnego, gospodarczego, banków państwowych, i Miejskiej Komunalnej Kasy Oszczędności w Krakowie. Ponadto przybyli prawie wszyscy posłowie ziemi krakowskiej (senatorowie nie mogli przybyć na posiedzenie z powodu obrad Senatu). Wreszcie w posiedzeniu brał udział Wicewojewoda Dr. Piotr Małaszyński oraz naczelnicy wydziałów Krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego. Byli też obecni przedstawiciele prasy z prezesem Syndykatu Dziennikarzy Dr Flachem na czele.

Wojewoda otworzył posiedzenie komunikując zebranym, że członek Rady inż. Kurdzielski z powiatu chrzanowskiego, z powodu przesiedlenia się z terenu Województwa Krakowskiego, stracił mandat radnego.

Następnie Wojewoda odebrał przyrzeczenie od nowo wybranego członka Rady Jana Kaczora, kupca z Żabna powiatu dąbrowskiego (w miejsce wicemarszałka Bojki).

Z kolei Rada Wojewódzka wybrała dwóch weryfikatorów, którzyby stwierdzili zgodność protokółu z przebiegiem posiedzenia w dniu 6 maja 1936 r.

Wreszcie Rada wybrała Edwarda Zajączka, burmistrza miasta Kęt, członkiem Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych na okres nowej trzechletniej kadencji (od roku 1938).

Po dokonaniu wyboru Wojewoda powołując się na obszerne sprawozdanie z działalności administracji państwowej na terenie Wojew. Krakowskiego za czas od dnia 1 stycznia 1936 roku do dnia 31 marca 1937 roku, oraz z działalności Krakowskiego Wydziału Wojewódzkiego, wydrukowane i przesłane zebranym, wygłosił następujące przemówienie:

Przemówienie Wojewody Krakowskiego Michała Gnoińskiego.

„W obszernym sprawozdaniu, przesłanym Panom, przedstawiłem wyniki działalności administracji państwowej na obszarze powierzonego mej pieczy Województwa, z 1936 roku, a w wielu działach i z pierwszego kwartału roku bieżącego.

Przedstawiłem i omówiłem również projekty ważniejszych poczynań tej administracji na przyszłość, projekty będące kontynuacją prac już rozpoczętych w ostatnim, czy też w poprzednich okresach, bądź też zmierzające do zabezpieczenia tych aktualnych zagadnień gospodarczych, społecznych i kulturalnych, które wartki nurt życia wynosi na powierzchnię i zmusza do odpowiedniego ustosunkowania się do nich polityki Państwa, tudzież jego organów.

W rozesłanym Szanownym Panom sprawozdaniu przedstawiłem całokształt dążeń w najważniejszych ich przejawach, zmierzających do ulepszenia aparatu administracji państwowej na różnych jej szczeblach i w różnych działach, przede wszystkim w kierunku zwiększenia jej wydajności i kontaktów z ludnością, czulszego reagowania na przejawy, wynikające z potrzeb tej ludności i w ogóle z potrzeb życia zbiorowego, dalej w kierunku należytej obsługi ludności, przestrzegania zasad uczciwości, co znalazło wyraz w bezwzględnym tępieniu wszelkich nadużyć, wreszcie w stosowaniu w szerokich rozmiarach oszczędności.

Jeżeli Panowie zechcieli wniknąć w treść doręczonego im sprawozdania, to niewątpliwie przekonali się Panowie, że ideą przewodnią wydanych w okresie sprawozdawczym norm, które znalazły wyraz zarówno w legislatywie państwowej, jak i w rozporządzeniach i zarządzeniach lokalnych było dążenie do zabezpieczenia przed chwilą wymienionych przeze mnie postulatów i materyj. Dotyczy to uproszczeń w zakresie przepisów ogólno administracyjnych, porządkowych, karno administracyjnych, podatkowych, wydania szeregu ustaw, rozporządzeń i zarządzeń normatywnych zmierzających do zabezpieczenia niezmiernie ważnych z punktu widzenia ogólno-państwowego, jak i lokalnego zagadnień jak n. p. bezrobocia, kształtowania się cen i walki ze spekulacją, unormowania gospodarki gromad, powinności w naturze, rozmieszczenia urzędów i władz z uwzględnieniem wygody ludności, ulg podatkowych i oddłużeniowych, udogodnień komunikacyjnych i pocztowych i t. d. i t. d.

Przekonali się Panowie o podjętych w okresie sprawozdawczym dążeniach do podniesienia kultury materialnej i duchowej, co znalazło wyraz w szeregu akcji wykonanych w tym zakresie, przez administrację rządową, samorząd terytorialny i gospodarczy, oraz dobrowolne zrzeszenie samopomocy społecznej. Dotyczy to przede wszystkim prac nad intensyfikacją rolnictwa i podniesieniem hodowli, przebudowy ustroju rolnego, melioracji, regulacji i zabudowy rzek oraz potoków, komunikacji i budownictwa, szkolnictwa i oświaty wogóle, zdrowia publicznego tudzież opieki społecznej.

Poświęcenia specjalnej uwagi wymagają poruszone w sprawozdaniu sprawy związane z zagadnieniami bezpieczeństwa życia i mienia obywateli, zagadnienia socjalne i polityczne, oraz akcja, zmierzająca do rozładowania bezrobocia.

Pozostawiając omówienie zagadnień socjalnych, politycznych i bezrobocia, do dalszych ustępów mojego przemówienia, chcę słów parę poświęcić sprawom bezpieczeństwa publicznego.

Niewątpliwie dziedzina ta pozostawia wiele do życzenia, zwłaszcza jeśli chodzi o teren wsi. Przyczynami tego stanu jest przede wszystkim zubożenie wsi i bezrobocie wskutek jej przeludnienia, a równym stopniu słaba dość obsada personalna jednostek policji państwowej. Mogę panów zapewnić, że dokładam i dokładać będę wszelkich starań, aby ten stan bezpieczeństwa podnieść doceniam bowiem moment, że atmosfera spokoju, bezpieczeństwa życia i mienia obywateli stanowi w dużym stopniu o wydajności ich pracy, o rozwoju gospodarczym. Sądzę, że polepszająca się jednak sytuacja gospodarcza, pewne zaobserwowane ożywienie gospodarcze, a więc zwiększenie popytu na pracę, a w równej mierze projektowane obozy przymusowej pracy dla przestępców bez wynagrodzenia i rozwiązania kwestii przestępców niepoprawnych, sytuację na tym odcinku poprawi. Jednak równocześnie z całą otwartością stwierdzić muszę, że rozwiązanie tego zagadnienia uzależnia się od współdziałania obywateli. Sprawa t. zw. wart nocnych, wykonywanych kolejno przez mieszkańców wsi, a niestety tu i tam przez tych mieszkańców, sądzę, że tylko z powodu nieświadomości, zwalczana, w bardzo poważnym stopniu przyczynić się może do ukrócenia szerzących się na wsi kradzieży i innych przestępstw kryminalnych. Muszę tu podnieść fakty niezmiernie smutne, świadczące o współdziałaniu w wielu wypadkach ludności z przestępcami, co znajduje wyraz w ukrywaniu ich. Przywiązuję dużą wagę, do działalności jednostek uświadomionych, do działalności zbiorowej, a zwłaszcza Związków Sam. w kierunku zwalczania tych, tak nader smutnych obja-

wów, wykorzenienie których nie da się uskutecznić wyłącznie w drodze stosowania represji karnych.

Jeśli chciałbym ogólnie scharakteryzować dorobek nasz w okresie sprawozdawczym, to doprawdy nie mógłbym stwierdzić, że zadość uczynił on tym licznym i wszechstronnym potrzebom naszego terenu i sytuacjom, wynikającym z takiego, a nie innego układu stosunków gospodarczych, czy też społecznych.

Natomiast z drugiej strony musiałbym podnieść objektywnie, że dorobek ten jest jednak pokaźny, że cechą charakterystyczną okresu sprawozdawczego, to przejście z defenzywy do ofenzywy gospodarczej.

Ze stronic doręczonego Panom sprawozdania, aż nadto dokładnie wynika, ile dziedzin naszego gospodarstwa publicznego i prywatnego jest niezabezpieczonych. Zresztą Panowie, jako ściśle związani z terenem, z troskami życia codziennego, często ciężkiego ,szarego, macie w tym względzie wyrobiony pogląd.

Widzimy jak duże braki istnieją w dziedzinie komunikacji ile do zrobienia mamy na odcinku tak ważnym dla naszego terenu jakim jest zagadnienie regulacji rzek i potoków, ile wysiłków i środków materialnych wymaga dostarczenie tak pod względem ilości, jak i jakości pomieszczeń dla szkół powszechnych. Widzimy dalej, że Związki Sam. naszego pięknego, jednak ubogiego województwa, nie są na tyle wyposażone w środki materialne, aby móc w rozmiarach zadawalniających obsłużyć potrzeby ludności. Widzimy wreszcie ile pracy, wysiłków i środków finansowych wymaga podniesienie gospodarstw włościańskich do stanu, aby mogły one stać się czynnikami aktywnymi w procesach kapitalizacji, aby zwiększały nasz dochód społeczny.

Nie potrzebuję, sądzę, uzasadniać, że wiele z wymienionych zagadnień urasta do miary problemu, że z uwagi na konieczność uruchomienia dla ich zrealizowania ogromnych często środków pieniężnych, siłą faktów muszą być one wykonywane stopniowo przez dłuższy okres czasu, musi być przy realizacji ich uwzględniona zasada hierarchii potrzeb.

Ale równocześnie chcę podnieść, że te tak liczne braki naszego życia zbiorowego, nie są wynikiem wyłącznie dnia dzisiejszego. Jest to spuścizna okresu, który już przeszedł bezpowrotnie do historii okresu w którym nie byliśmy gospodarzami własnego domu, okresu, w którym dom nasz był karczmą zajezdną, w którym gospodarzył zaborca, tak jak chciał uważając go za teren dla swej wyłącznej eksploatacji.

Darują mi Panowie, że zwracam się myślą do tamtych czasów, lecz czynię to również i dlatego, aby dać wyraz temu, że wówczas tylko dzięki geniuszowi Narodu Polskiego, gorącemu umiłowaniu Ojczyzny, ideowości i głębokiej wierze w nadejście dnia odkupienia, Naród Polski ostał się i mógł wywalczyć swą niepodległość. Obecnie więc, gdy już sami ponosimy odpowiedzialność, wobec historii i przyszłych pokoleń za losy naszej Ojczyzny, tamte wartości powinny nadal stanowić imponderabilia Narodu Polskiego.

To też na tle tej polskiej rzeczywistości sięgającej okresu niewoli, na tle okresu, w którym przejęliśmy z rąk zaborców Polskę zniszczoną, przeoraną wszerz i wzdłuż pługiem wojny, wreszcie uwzględniając kryzys gospodarczy, który lat parę po odzyskaniu niepodległości wziął w swe kleszcze świat cały, a więc i nasz wiotki, młody, zniszczony, niedostosowany do wymogów państwa nowoczesnego, organizm gospodarczy, ogólny nasz dorobek na przestrzeni tych niespełna lat 20-tu, tudzież dorobek ostatniego okresu przedstawiony przeze mnie w doręczonym Panom sprawozdaniu nabiera specjalnego wyrazu. Obiektywnie stwierdzić mogę, że istotnie na wielu odcinkach życia państwowego i prywatnego, osiągnęliśmy pewne sukcesy, że dorobek ten jest i że postęp prac w różnych kierunkach jest widoczny.

Nie chcę poruszać,jeśli chodzi o rozmiar wykonanych w okresie sprawozdawczym prac, szczegółów. Szczegóły bowiem znaleźliście Panowie w przesłanym sprawozdaniu. Chcę natomiast uwypuklić prace najważniejsze ze względu na reprezentowane przez nie cele. I tak w roku sprawozdawczym, zakończono budowę przegrody na Sole w Porąbce i rozpoczęto budowę wielkiej przegrody i zbiornika wodnego na Dunajcu w Rożnowie. Prace nad budową tego zbiornika są w pełnym toku. Budowa tych dwóch wielkich urządzeń wodnych jest zapoczątkowaniem cyklu robót wodnych, na większą skalę. Budowle te mają dla Województwa Krakowskiego doniosłe znaczenie ekonomiczne, a to nie tylko jako zbiorniki umożliwiające retencję wód powodziowych, przez co zmiejszą się znacznie skutki powodzi, lecz równocześnie dzięki tym urządzeniom uzyska się znaczną siłę wodną, którą będzie można wyzyskać dla celów elektryfikacji. Ponadto przez możność odpowiedniego uregulowania wód w zbiornikach będzie można podnieść stan wody na Wiśle, przez co umożliwi się żeglugę podczas niskich stanów wód, co oczywiście wpłynie dodatnio na zagadnienia związane w ogóle z transportem (potanienie transportu).

Poruszając zagadnienie transportu wodnego jako transportu taniego, a ponadto ważnego dla życia

gospodarczego i z powodu braku odpowiednio gęstej sieci kolejowej, pragnę wspomnieć o innych jeszcze pracach i zamierzeniach mających na celu pozytywne rozwiązanie tego zagadnienia.

Dla osiągnięcia tych celów, należy użeglowić drogi wodne, przez ich uregulowanie. To też w dążeniach moich, leży zwiększenie środków, które umożliwiłyby rozpoczęcie na większą skalę robót regulacyjnych dla uspławienia (co również zabezpiecza grunta nadbrzeżne przed powodzią) przede wszystkim Wisły, oraz Białej i Czarnej Przemszy. Te bowiem szlaki wodne mają ogromne znaczenie, jeśli chodzi o penetrację węgla z naszych Zagłębi i materiałów dla budowy dróg (kamień i kostka) wewnątrz kraju, a przede wszystkim dla naszych powiatów nadwiślańskich. Ponadto należy użegluwiona Wisła i jej dopływy stanowić będą tanie drogi transportowe dla zaopatrzenia Zagłębia węglowego w środki żywnościowe, drzewo kopalniane i częściowo surowce.

Z innych robót wodno melioracyjnych należy wymienić roboty nad obwałowaniem Wisły od Oświęcimia do Sandomierza. W roku bieżącym i następnym ma być przebudowane na tym odcinku około 12 milj. złotych, a roboty te są już w pełnym toku.

Wymienione przed chwilą inwestycje również zaliczyć należy do inwestycyj na większą skalę, mających ogromne znaczenie gospodarcze, a przez ich rozpoczęcie, umożliwiających zatrudnienie licznych rzesz ludzi poszukujących pracy.

Z ważniejszych robót w zakresie budowy, lub przebudowy dróg publicznych, wymienić należy ukończenie w okresie sprawozdawczym drogi, Kraków, Chrzanów, Modrzejów, oraz ukończenie budowy drogi o nawierzchni kostkowej na odcinku Kraków — Wieliczka. Dzięki ukończeniu tych dróg, Kraków uzyskał połączenie z Katowicami i Wieliczką drogami o ulepszonej nowoczesnej nawierzchni. W tym również okresie kontynuowano przebudowę drogi według ulepszonych systemów Warszawa — Kraków — Zakopane — Morskie Oko, na odcinku Myślenice — Skomielna. Nadanie przy budowie tej drogi większego tempa jest specjalną moją troską, a to z uwagi na doniosłe jej znaczenie turystyczne.

Związki Samorządowe (poza miastami) w okresie sprawozdawczym przebudowały, względnie wybudowały 11 km. dróg powiatowych i 39 km. dróg gminnych. Nadto kontynuowano przy pomocy dotacyj i pożyczek państwowych budowę drogi Piwniczna — Żegiestów, mającej również doniosłe znaczenie turystyczne, gdyż dzięki tej budowie, szereg miejscowości o wybitnych walorach letniskowo turystycznych zbliży się znakomicie do głównych arterii komunikacyjnych i wejdzie w orbitę zainteresowań ze strony letników i turystów. Budowa ostatnich z wymienionych dróg prowadzona jest przez spółkę drogową.

W zakresie budownictwa szkolnego związki samorządowe mogą również wylegitymować się konkretnym dorobkiem, otóż w okresie sprawozdawczym wybudowano 64 nowych budynków szkolnych, o 216 salach szkolnych i 161 ubikacjach mieszkalnych. W tym miejscu pragnę podnieść, doniosłe znaczenie w akcji rozbudowy szkół, Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Publicznych. Towarzystwo to będące zrzeszeniem o charakterze samopomocy społecznej, jest obok własnych funduszów zainteresowanych związków samorządowych, jedynym prawie źródłem kredytowym dogodnym zresztą bardzo zabezpieczającym w pewnym oczywiście stopniu budownictwo Szkolne.

Jeśli chodzi o wyniki związków samorządowych w zakresie budowy, lub rozszerzenia urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i budowy nowych nawierzchni (tych ostatnich w miastach), to w okresie sprawozdawczym przybyło 23 km. b. nowej sieci wodociągowej, 35 km. b. sieci kanalizacyjnej, i 47 km. b. dróg i chodników.

W dążeniach do intensifikacji rolnictwa i podniesienia hodowli akcja Krakowskiej Izby Rolniczej, samorządu terytorialnego i dobrowolnych organizacyj rolniczych, również może się wylegitymować pewnymi bądź co bądź poważnymi wynikami. W tym względzie chciałbym położyć specjalny nacisk na konieczność koncentrowania akcji w terenie przez ciągłą i bezpośrednią na miejscu wykonywaną akcję instruktorsko wychowawczą.

Szkoły rolnicze ludowe powołane w ostatnich latach do życia przez samorząd terytorialny (w Łososinie, Łodygowicach, Nowym Targu) i dawne (w Podegrodziu) spełniają sądzę z pożytkiem swe zadania, promieniując i krzewiąc kulturę rolną.

W akcji popierania rolnictwa pomagają także władze wojskowe. Między innymi władze udzieliły subwencji na popieranie hodowli owiec w kwocie 20.000 zł oraz wypożyczyły 15 wagonów owsa na zasiewy w okolicach dotkniętych klęskami elementarnymi. Ponadto władze wojskowe popierają hodowlę owiec przez zakupno mięsa owczego dla wojska.

Omawiając działalność zw. samorządowych należy podnieść postulat niezmiernie ważny i aktualny. Otóż znaczna większość tych związków na szczeblu powiatów i gmin miejskich została w okresie sprawozdawczym oddłużona. W ten sposób wydatki

związane z obsługą długów, uległy w tych związkach znacznemu zmniejszeniu, zwłaszcza jeśli chodzi o okres do roku 1941, tym samym więc możliwości finansowe związków samorządowych uległy pewnemu przynajmniej uelastycznieniu. Okoliczność ta powinna być tedy wykorzystana dla zwiększenia aktywności, utraconej, lub zwichniętej w poprzednich okresach.

Kończąc przegląd ważniejszych prac podjętych w okresie sprawozdawczym przez władze administracji rządowej, samorząd terytorialny i gospodarczy, tudzież dobrowolne zrzeszenie samopomocy społecznej, a zmierzających do podniesienia poziomu naszego życia wzwyż, wymienię jeszcze akcję budowy domów robotniczych w Krakowie, Chrzanowie, Tarnowie i Mościcach, oraz budowę tak zw. „Domów Dziecka", będących jedną z form opieki społecznej. W poprzednich okresach wzniesiono dom taki w Chrzanowie, w okresie sprawozdawczym wykończono i oddano do użytku „Dom Dziecka" w Radziszowie pod Krakowem, obecnie zaś znajduje się w budowie dom tego typu w Porąbce pow. bialskiego.

W poprzednich ustępach mego przemówienia, podniosłem, że umiłowanie Ojczyzny, ideowość i wiara w lepszą przyszłość stanowią najtrwalsze gwarancje jej wywalczenia. Jednak doceniam okoliczność, że wyłącznie na takich idealnych podstawach nie można przyszłości naszej fundować. Doceniam również moment, że jednostronnie pojęty stosunek obywatela do Państwa najbardziej nawet lojalny, aczkolwiek tak pożądany i tak cenny w całokształcie zagadnień ogólnopaństwowych, nie jest wystarczający jeśli chodzi o osiągnięcie tych celów, o których dzisiaj mówię. Rozumiem bowiem, że i stosunek Państwa do obywatela powinien się wyrażać pozytywnie. Państwo powinno temu obywatelowi stworzyć takie warunki, w których mógłby on normalnie prosperować, a pojęcie Państwa jako najwyższego, tylko dobra obywateli mogłoby być dla wielu z nich pojęciem zbyt odległym, gdyby równocześnie Państwo przez swoją działalność nie przysparzało tym obywatelom pewnych doczesnych korzyści i zainteresowań.

Dlatego też gdy porównamy to co należy wykonać z tym co wykonano, jeżeli wnikniemy w przyczyny tych braków, które obserwujemy na różnych odcinkach naszego życia, to sądzę, że dojdziemy zgodnie do wspólnego przeświadczenia, że nie jest to wynikiem braku zrozumienia ważności tych zagadnień ze strony Państwa, że natomiast Państwo w miarę możności, w miarę rozporządzalnych środków stara się dziedziny te zabezpieczyć. Z mojej zaś strony mogę Panów zapewnić, że dokładam i dokładać będę wszelkich starań, aby uruchomić jaknajwięcej środków dla zabezpieczenia tych dziedzin, dla zwiększenia tempa i zasięgu prac już rozpoczętych. Starania moje w tym względzie idą przede wszystkim w kierunku zwiększenia na omawiane cele kredytów budżetowych, uruchomienia nieczynnych zakładów przemysłowych, zainteresowania inicjatywą gospodarczą naszego terenu, instytucyj kredytowych, w celu większego upłynnienia, niestety wciąż jeszcze sztywnego rynku pieniężnego.

Czyniąc w tym kierunku starania z drugiej strony kładę i kłaść będę nacisk na celowe i ekonomiczne dysponowanie wymienionymi elementami finansowymi.

Nie potrzebuję, sądzę, uzasadniać, że sukcesy omówionych przed chwilą stosunków i starań uzależniają się od ogólnej sytuacji gospodarczej. Pod tym względem możemy z ufnością patrzeć w przyszłość bowiem istnieją wszelkie znamiona wskazujące, że sytuacja ta kształtuje się zwyżkowo, że życie gospodarcze weszło w stadium poprawy. Wskazuje na to pewne zwiększenie się produkcji, konsumpcji i zatrudnienia, znośnie kształtujące się wpływy podatkowe i inne, uznane przez naukę ekonomii współczynniki. Niechciałbym jednak stwarzać podstaw do zbyt różowych nadziei. Doceniać bowiem musimy moment, że nasz organizm gospodarczy, schorzały na skutek zbyt długo przeciągającej się depresji wymaga pieczołowitej pielęgnacji i ostrożnego dostosowania się do zmienionych warunków bez względu na to, że wykazują one tendencję zwyżkową. Sądzę, że słowa, które niedawno padły z trybuny oficjalnej, że nasze życie gospodarcze znajduje się obecnie w stanie rekonwalescencji, najtrafniej sytuację charakteryzują.

Przechodzę do omówienia zagadnień socjalnych, politycznych i bezrobocia, chcę przede wszystkim podnieść, że w dążeniach władz administracji rządowej, leżało spacyfikowanie i uspokojenie umysłów podnieconych pewnymi wydarzeniami zaszłymi, głównie poza granicami Państwa. W okresie sprawozdawczym stwierdzono wzmożoną akcję Kominternu, która nie mając szerszego oddźwięku wśród warstw społecznych trafiła jednak na grunt więcej podatny przede wszystkim wśród elementu bezrobotnego.

Niewątpliwie zdrowy instynkt społeczeństwa daje pewną rękojmię przeciwstawienia się zakusom tych obcych agentur, zakusom godzącym w najżywotniejsze interesy Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. To też mogę Panów zapewnić, że Rząd wszelkimi stojącymi mu do dyspozycji środkami zwalcza niecną robotę wrogów Państwa, a akcja samorzutna

społeczeństwa, prowadzona równolegle pozwala wierzyć w skuteczność tych wspólnych wysiłków.

Okres sprawozdawczy minął pod znakiem znacznego nasilenia strajków i zatargów między pracodawcami, a pracowniczymi związkami zawodowymi. Zatargi te, często przybierały formy przewlekłe, nawet ostrzejsze. Temu zagadnieniu musiałem i muszę poświęcać jak również i podległe mi władze, wiele uwagi. W roku bieżącym sytuacja ta kształtuje się lepiej.

Mówiąc o bezrobociu muszę stwierdzić, że zagadnienie rozładowania bezrobocia zjawia się jako zagadnienie dominujące, tak jeśli chodzi o dostarczenie zarobków ludziom, zarobków tych pozbawionych, i jako najskuteczniejszy środek walki z komunizmem.

W sprawozdaniu znajdującym się w rękach Panów, a zwłaszcza w rozdziałach „Fundusz Pracy“, i „Samorząd“ wyczerpująco oświetliłem środki uruchomione dla złagodzenia tej klęski społecznej, wykazującej bądź co bądź duże jeszcze nasilenie. Dążąc tedy do rozszerzenia możliwości zarobkowych przez uruchamianie robót publicznych z kredytów budżetowych i Funduszu Pracy, równocześnie dążę do większego zbliżenia do omawianego zagadnienia związków samorządowych przez uruchomienie przez te związki dla omawianych celów funduszów własnych w wydatniejszych rozmiarach niż dotychczas. Również uwzględniam możliwości rozszerzenia i zatrudnienia bezrobotnych w prywatnych przedsiębiorstwach i budownictwie.

Z tym apelem zwracam się również i do Panów jako przedstawicieli samorządu, jak i gospodarczego życia prywatnego.

Zbliżając się do końca moich wywodów, pragnę podnieść, że w komisjach, które za chwilę zostaną powołane, a później na plenum, będę Panowie mieli możność podać ocenie na podstawie sprawozdania mojego i swoich własnych obserwacyj wyniki działalności administracji państwowej i zamierzenia na przyszłość. Do tej oceny jako wychodzącej od czynników bezpośrednio związanych z życiem, przywiązuję wielką wagę i chcę zapewnić Szanownych Panów, że postulaty i uwagi jakie zostaną zgłoszone, rozważę wszechstronnie i wykorzystam w sposób zapewniający ich realizowanie tak zresztą jak to uczyniłem w roku ubiegłym.

Obecnie słów parę chcę poświęcić Wydziałowi Wojewódzkiemu, to jest kolegium, z którym stale współpracuję, zwłaszcza jeśli chodzi o wykonywanie nadzoru nad samorządem.

Działalność Wydziału Wojewódzkiego w okresie sprawozdawczym należy podzielić na dwie fazy:

Pierwsza, jest to działalność Wydziału Wojewódzkiego z nominacji to jest do dnia 6. V. 1936 r. i druga od tej daty t. j. od chwili wyboru Członków Wydziału Wojewódzkiego przez Radę Wojewódzką.

W pierwszym okresie odbył Wydział 7 posiedzeń. w drugim 16, ogółem załatwił Wydział w okresie sprawozdawczym 2430 spraw.

Doceniając jak to już wielokrotnie miałem sposobność zaznaczyć znaczenie czynnika obywatelskiego przy rozstrzyganiu szeregu zagadnień administracyjnych i gospodarczych, wnosiłem pod obrady do Wydziału, nie tylko sprawy, które należą do kompetencji Wydziału z mocy przepisów prawnych, ale niejednokrotnie zasięgałem opinii, gdy nie było to ustawą wymagane.

Ponadto starałem się Wydział zapoznać z całokształtem zagadnień gospodarczych, z uwagi na co przedstawiałem mu wyniki akcji oddłużeniowej, plany inwestycyjne związków samorządowych i t. p.

Działalność Wydziału była sprawna, posiedzenia odbywały się przeważnie w odstępach dwu tygodniowych.

Po wygłoszeniu sprawozdania przez Wojewodę i zatwierdzeniu na wniosek weryfikatorów protokołu z posiedzenia Rady Wojewódzkiej w dniu 6. V. 1936 odczytano wnioski zgłoszone przez członków Rady Wojewódzkiej przydzielając wnioski do właściwych komisyj. Treść wniosków i sposób ich załatwienia przez Radę Wojewódzką podamy w najbliższym numerze Przeglądu Samorządowego.

RÓG FRANCISZEK,
Sekretarz gm. w Dębicy.

O nowy program w szkolnictwie powszechnym na wsi.

Jako pracownik gminny, stykający się na każdym kroku z życiem wsi, miałem możność zaobserwować zjawisko smutne i przykre, lecz prawdziwe, że ludność wiejska mało, a czasami zupełnie, nie jest przygotowana do swego zawodu i wogóle do życia. Stąd też, nieprzygotowanych, los niejednokrotnie srogim biczem chłosta po grzbiecie. Nie przygotowany jest do swego zawodu mniejszy, a często i większy rolnik, który nie zna najprostszych praw przyrody w rozwoju roślin i udoskonalaniu gatunku, a o chemii i innych naukach, choćby tylko w skromnych ramach, w zastosowaniu do rolnictwa, nie słyszał nigdy. Nie przygotowana jest do swego zawodu gospodyni wiejska, która nie zna przepisów kulinarnych, a poprzestaje na odwiecznym sposobie sporządzania żuru i kartofli, nie zna zasad wychowywania dzieci, nie zna uprawy warzyw i wogóle gospodarstwa domowego.

Najmniej jednak ludność wiejska przygotowana jest do życia w zakresie wychowania obywatelskiego. Przez biuro gminne przechodzi codziennie dziesiątki osób, załatwiających różnorodne sprawy. Według dotychczasowej mojej obserwacji, zaledwie może 5 % osób potrafi wnieść do urzędu podanie o załatwienie sprawy na piśmie, reszta zaś korzysta z usług pracowników biura, którzy na podstawie rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, zmuszeni są przyjmować podanie ustne, przy równoczesnym spisaniu protokółu. Obowiązek spisania w biurze protokółu zgłoszenia ustnego sprawy, dotyczy w stosunku do osób niepiśmiennych. Cóż jednak przyjdzie nam z tego, że zakwalifikujemy daną osobę, jako piśmienną, skoro napisanie przez tę osobę podania jest czymś wprost niemożliwym. Ileż to czasu pochłania takie spisywanie ustnych zgłoszeń stron! Gdy informuje się stronę, że celem załatwienia tej lub owej sprawy, trzeba wnieść do urzędu podanie, obywatel robi zdziwioną minę i pyta „co? podanie!", aż upewniony raz jeszcze, że podanie jest konieczne, że musi pozostać ślad czynności urzędowej i dowód jej żądania przez stronę, obywatel zwraca się do urzędnika i błagalnym głosem prosi „niech pan napisze mi to podanie". Oczywiście, że urzędnik czyni to chętnie w wypadkach, gdy ma przed sobą osobę ułomną, niedołężną, niepiśmienną, ale żal jest to robić, gdy przed nim stoi człowiek młody, co dopiero po ukończeniu szkoły powszechnej, piśmienny i t. p., który bezradnie porusza ramionami, bo nie umie sklecić paru zdań, aby wypowiedzieć w nich, co chce od urzędu czy władzy.

Gdzież jest wina tego złego stanu rzeczy?

Uświadomienie potrzebne obywatelowi w jego życiu społecznym i zawodowym musi on nabyć w szkole powszechnej. Nie możemy bowiem wymagać by każdy człowiek na wsi kończył gimnazjum, czy wyższe zdobywał wykształcenie, chociaż nauka jest każdemu potrzebna, lecz już ta szkoła powszechna, obowiązkowa, winna go w zupełności przygotować do życia i postawić go na takim szczeblu oświaty, jaki jest niezbędny człowiekowi, by mógł swobodnie obracać się w życiu, które bądź co bądź jest nieraz skomplikowane.

Szkoła powszechna na wsi winna nauczyć obywatela poznawać prawa przyrody w zastosowaniu praktycznym, winna nauczyć go uprawy roli i roślin i wogóle poznania zawodu rolniczego. Szkoła powszechna winna uczyć kobiecego gospodarstwa domowego w zastosowaniu praktycznym.

Przede wszystkim jednak szkoła powszechna na wsi musi więcej uczyć przedmiotów t. zw. obywatelskich. Obywatel musi wiedzieć jakie ma prawa i obowiązki względem Państwa i społeczeństwa, musi wiedzieć, do kogo, gdzie i w jaki sposób się zwrócić w różnych potrzebach, gdzie i jakie napisać podanie w każdej sprawie, jaka mu się zdarzy, musi znać najważniejsze przepisy prawne z dziedziny prawa majątkowego, podatkowego i wiele t. p.

Ramy szkolnictwa powszechnego na wsi muszą być rozszerzone. Tam gdzie na to warunki pozwalają (w szkołach 7-mio kl. wyższych stopni organizacyjnych) program nauczania w ostatnich latach nauki winien być co rychlej przystosowany do potrzeb obywatela w dziedzinie umiejętności praktycznych, zawodowych i obywatelskich. Tam zaś, gdzie niższa organizacja szkoły nie pozwala na zmianę programu nauczania, winna być wprowadzona nauka dopełniająca. Jeżeli nauki tej nie podejmie szkoła, jako taka, musi ją podjąć kto inny, nawet bez oglądania się na to, że prowadzić ją będą osoby nie zawsze obeznane z metodyką i dydaktyką, lecz przyświecał im będzie piękny cel, aby pogłębić świado-

mość obywatela i wzmóc jego orientację życiową. Jeżeli zatem szkoła sama tego nie uczyni, winny to uczynić samorządy, które są odpowiedzialne za ten stan razem z innymi. Przy akcji oświaty pozaszkolnej powinno się zatrudnić bezużytecznie leżące siły, jakimi jest inteligentna młodzież na wsi, której wszędzie nie brak.

Akcję dokształcania i wychowania obywatelskiego prowadzą organizacje społeczne, jak Związek strzelecki, kółka rolnicze, i inne organizacje młodzieżowe. Akcja ta jednak z braku środków jest nie wystarczająca, a winna ona mieć charakter powszechny z pierwiastkiem przymusu, którego niestety w organizacjach dobrowolnych u nas brak.

Nauka dopełniająca przymusowa winna obejmować młodzież od ukończenia szkoły powszechnej aż do lat wojskowych. Lekcje mogłyby się odbywać dwa, lub trzy razy tygodniowo. Przymus potrzebny jest by nie mówić do próżnych ścian, bo wszak zdarza się, że nieraz przybędzie do wsi prelegent, lecz niestety sala świeci pustkami.

Korzyści tej akcji będą ogromne, a trud i wydatek w to włożony sowicie się opłaci. Niezaradność i nieproduktywność wsi przypisać należy tylko niskiemu poziomowi oświaty. Gdy obywatel znał będzie swe obowiązki i prawa nie będzie wchodził w kolizję z prawem, mniej wymierzać mu będziemy kar a problem aresztów gminnych straci na ostrości. Nie będzie błagał urzędnika by mu napisał podanie do władzy, a odciążony urzędnik zwróci swój wysiłek w innym kierunku, gdzie każe mu jego służba.

Pragniemy pogłębienia oświaty ludu.

Wstyd doprawdy, aby obywatel po ukończonej szkole powszechnej nie umiał napisać podania. Wstyd, by szerzył się w zastraszający sposób powrotny analfabetyzm, a z szeregów wojska dopiero wyciągano rekrutów i rozpoczynano uczyć ich pisać „a, b, c".

Niech chłopiec wiejski po ukończeniu szkoły na wsi nie staje się przysłowiowym „gołębiarzem" lecz czas wolny od pracy poświęci na pogłębianie swych wiadomości i wykształcenie cnót obywatelskich.

Czeka nas wielkie zadanie, które musimy spełnić, a wtedy „oświata ludu dokona cudu".

Co piszą inni.

Przegląd zagadnień samorządowych

opracowany na podstawie Przeglądu Bibliograficznego Zagadnień Samorządowych Działu Naukowo-Badawczego Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego.

Od Redakcji.

Niemożność zamieszczenia na łamach Przeglądu Samorządowego dla braku miejsca wszystkich głosów prasy streszczonych w Przeglądzie Bibliograficznym Zagadnień Samorządowych Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego zmusza Redakcję Przeglądu Samorządowego do wykorzystywania w/w. Przeglądu Bibliograficznego częściowo w dalszym streszczeniu.

Zwiększenie uprawnień związków samorządowych.

I.

Najważniejszym zagadnieniem samorządowym w ubiegłym miesiącu była niewątpliwie sprawa zwiększenia uprawnień finansowych związków samorządowych, głównie miast. Dyskusję w tej sprawie wywołało wniesienie przez Rząd na sesję nadzwyczajną izb ustawodawczych projektu noweli do ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Dyskusja skupiała się głównie na dwóch zagadnieniach: 1) zwiększenia uprawnień finansowych związków samorządowych w ogóle i 2) zwiększenia tych uprawnień w sposób projektowany t. j głównie przez rozciągnięcie na inne województwa przepisów o dodatku komunalnym do państwowego podatku dochodowego obowiązującego obecnie w województwach zachodnich.

Wszyscy godzili się na to, że środki finansowe, które obecnie związki samorządowe mogą przeznaczyć na zaspokojenie potrzeb publicznych są niedostateczne, że zatem środki te trzeba zwiększyć.

Najwięcej artykułów na omawiany temat zamieścił „Czas" wypowiadając się przeciwko projektowanej noweli z różnych powodów.

I tak w artykule „Po linii najmniejszego oporu" (Czas z dnia 29 V br.) wskazuje się na możliwość dalszych oszczędności przez usprawnienie administracji i odciążenie od poruczonego zakresu działa-

nia. Podobne stanowisko zajęła Międzyizbowa Komisja Skarbowa Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, art. „Sprawa Reformy finansów miast“ (Czas z dnia 21 V 1937 r.), (Warszawski Dziennik Narodowy z dnia 23 V 1937 r.).

W artykule „Reformatio in peius“ (Zmiana na gorsze), (Czas z dnia 25 V) wskazuje się na konieczność gruntownej przebudowy systemu podatkowego, oraz, że projektowana nowela nie tylko nie zmierza do poprawy tego systemu, lecz przeciwnie spowoduje pogorszenie ustroju finansowego państwa.

Wreszcie w artykule „Podatek dochodowy dla samorządów“ (Czas z dnia 24 V w/w.) zwraca się uwagę na niemożność dalszego opodatkowania dochodów z pracy najemnej oraz na fakt, że zwiększenie podatku dochodowego od większych przedsiębiorstw spowoduje zwiększenie dochodów przede wszystkim miast większych, w których znajdują się siedziby tych przedsiębiorstw.

Za gruntowną zmianą systemu podatkowego opowiedział się także m. in. „Robotnik“ (z dnia 24 V br.) w art. „Jakie nas czekają podatki po uchwaleniu w obecnej sesji noweli do ustawy o finansach komunalnych“.

W związku z dyskutowanym zagadnieniem zwrócono również uwagę na konieczność „programowego podziału funkcji i kosztów między administracją rządową a samorządową“ (Fundusze Komunalne — Gospodarka Narodowa Nr. 12 c. k.)

W tym samym numerze „Gospodarki Narodowej“ ukazał się artykuł pod tyt. „Na marginesie dyskusji w sprawach samorządowych“, w którym autor (v. n.) zwrócił uwagę, że projektowane zwiększenie podatku dochowego (o dodatek) umożliwi miastom obniżenie cen w przedsiębiorstwach miejskich i zakładach użyteczności publicznej, które niejednokrotnie są za wysokie, a które obciążają także biedniejszych. Oznaczałoby to przesunięcie ciężaru podatkowego z opodatkowania pośredniego na bezpośrednie, z warstw uboższych na zamożniejsze, które przede wszystkim powinny zdaniem Autora ponosić koszty inwestycyj miejskich. W streszczonej dotychczas dyskusji jest to pierwszy głos przemawiający za projektowaną nowelą.

Ta sama myśl powtarza się w artykule „Jest o co walczyć“ (Gospodarka Narodowa Nr 12 k. b.).

Rzecznikiem projektu był oczywiście przede wszystkim Związek Miast. Przegląd Bibliograficzny Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego rejestruje następujące zabiegi tego Związku w omawianej sprawie.

1) Zarząd Związku Miast Polskich zaprosił w dniu 28 V 1937 r. przedstawicieli prasy warszawskiej na konferencję prasową, w czasie której Dyrektor Zw., p. Porowski, wygłosił referat, przedstawiający katastrofalną sytuację finansową miast i możliwe do zrealizowania w tej sytuacji środki zaradcze.

(Referat w obszernym streszczeniu podaje Kurier Poranny z dnia 29 V).

2) W dniu 15 VI br. odbyło się posiedzenie Rady Naczelnej Związku Miast Polskich, na którym dłuższe przemówienie na temat starań Związku Miast w kierunku zrealizowania postulatów w zakresie zwiększenia uprawnień finansowych miast, wygłosił p. prezes Starzyński (Przemówienie in extenso podaje Kurier Poranny z dnia 16 VI 1937 r.).

Za zwiększeniem uprawnień finansowych związków samorządowych wypowiedział się również Prezes Związku Powiatów R. P. Maurycy Jaroszyński w art. pod tyt. „Konieczności komunalne“ (Gazeta Polska z 25 V br.) polemizując z przeciwnikami tego zwiększenia i stwierdzając, że ewentualne oszczędności w administracji samorządowej nie mogą być poważnie brane pod uwagę, jako dostateczne zwiększenie środków finansowych związków samorządowych.

Projektowane rozciągnięcie na inne miasta dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego omówił na łamach „Samorządu Miejskiego“ (Nr 11) Dr Józef Horszowski wysuwając postulat, aby miasta, w których znajdują się siedziby zarządów przedsiębiorstw odstępowały część podatku dochodowego gminom, na obszarze których znajdują się zakłady przemysłowe oraz postulat, aby dodatek do pw podatku przysługiwał nie tylko miastom, lecz i powiatowym związkom samorządowym.

Wreszcie J. Stamirowski w numerze 24 „Samorządu“ analizując dyskusję na temat rozszerzenia uprawnień podatkowych związków samorządowych w artykule pod tyt.

Pierwsze kroki ku rozszerzeniu uprawnień podatkowych samorządu terytorialnego. Autor dochodzi do następujących wniosków: 1) coraz rzadsze są głosy, przeczące konieczności wydatnego ożywienia prac samorządowych, bądź też twierdzące, że cel ten można osiągnąć w pożądanej skali w drodze dalszych jeszcze oszczędności w administracji i gospodarce samorządowej, i 2) Ministerstwo Skarbu nie odnosi się już wrogo do postulatu rozszerzenia uprawnień podatkowych samorządu“. Stojąc na stanowisku, że w latach najbliższych zasadnicza reforma systemów podatkowych nie może mieć w Polsce miejsca, autor wysuwa cztery następujące postulaty, do których jego zdaniem, należałoby ograniczyć reformę finansów powiatowych:

1) zmiana zasady podziału kwot z udziału samorządu w podatku dochodowym i z dodatku do tego podatku;

2) przejęcie przez budżet państwowy wydatku na dodatki mieszkaniowe dla nauczycielstwa szkół powszechnych; formalnie dotyczy to budżetów gminnych, ale faktycznie obciąża to również w pewnym stopniu pośrednio powiatowe związki samorządowe, które mają obowiązek pokrywania niedoborów budżetów gminnych;

3) rozluźnienie pozaustawowych ograniczeń w wymierzaniu opłat i dopłat drogowych i także ich zracjonalizowanie, żeby partycypowały w nich w odpowiedniejszej niż dotychczas wysokości przemysł i handel tj. te sfery gospodarcze, które na równi z rolnictwem są zainteresowane w rozbudowie i utrzymaniu sieci dobrych dróg, w rozwoju motoryzacji, turystyki etc.;

4) niestawienie przeszkód w pobieraniu podatku inwestycyjnego w granicach, przewidzianych dotychczas obowiązującą ustawą". Finanse gromady i gminy wiejskiej należałoby natomiast, zdaniem autora, zasadniczo od podstaw zreformować.

(Streszczenie Przeglądu Bibliograficznego Związku Rewizyjnego S. T.).

II.

Jak wiadomo nowela do ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych została odrzucona. Sposób załatwienia tej sprawy w Sejmie i Senacie przedstawia się w/g. Przeglądu Bibliograficzngo Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego następująco:

W dniu 1 czerwca br. **Komisja Skarbowa Sejmu** obradowała nad projektem ustawy w sprawie zmiany ustawy z dnia 11 VIII o finansach komunalnych. Po wysłuchaniu mowy wicepremiera Kwiatkowskiego, który opowiedział się za odroczeniem projektu ustawy celem jej głębszego przepracowania, oraz po dyskusji, projekt w całości odrzucono.

Sprawozdanie z przebiegu obrad podała m. in. Gazeta Polska z dnia 2 VI (Mowa wicepremiera in extenso)

W dniu 3 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie **Komisji Skarbowej Senatu**, na którym wysłuchano opinii zaproszonych rzeczoznawców o projekcie noweli do dekretu o uregulowaniu finansów komunalnych. Za projektem wypowiedział się przedstawiciel Związku Miast p. prez. Starzyński.

Przeciwko projektowi wypowiedzieli się: przedstawiciel Izb i Organizacji Rolniczych p. Enslicht, Zw. Izb Przem.-Hadl. — p. Brun i p. Jakubowski, przedstawiciel Zw. Izb Rzemieślniczych — p. Kozłowski, przedstawiciel Zw. Właścicieli Nieruchomości — p. dr Schimmel oraz przedstawiciel Zw. Lokatorów p. Woytas. Negatywne stanowisko wobec projektu zajął również, występujący jako rzeczoznawca, b. min. I. Matuszewski.

Sprawozdanie z przebiegu obrad podawała m. in. Gazeta Polska z dnia 4 VI (Mowa p. Starzyńskiego in extenso), Czas z dnia 4 VI (Przemówienia przedstawicieli samorządu gospodarczego), Kurier Poranny z dnia 4 VI (Mowa min. Matuszewskiego in extenso), Robotnik z dnia 4 VI (Krótkie streszczenie).

Fakt odrzucenia w całości przez Komisję Skarbową Sejmu projektu zmiany ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, spotkało się z pełną aprobatą niektórych organów prasy stołecznej (m. in. Czas z dnia 3 VI wyraża swoje z tego powodu zadowolenie w artykule pod tyt.: Jedynie słuszna decyzja, Depesza z dnia 7 VI — w artykule p. t.: Miasta i mieszczaństwo.

III.

Reasumując dyskusję o zwiększeniu uprawnień finansowych związków samorządowych można stwierdzić, że prawie wszyscy zdają sobie sprawę z niedostateczności środków finansowych związków samorządowych. Następnie przeważa opinia, że obecny system finansów samorządowych winien być zastąpiony innym, więcej przemyślanym. Wysuwa się też postulat programowego rozgraniczenia funkcyj i wydatków między administrację rządową i samorządową. Można też stwierdzić, wzrost zainteresowania się opinii publicznej sprawami samorządowymi. Odrzucenie noweli nastąpiło jak wiadomo z uwagi na sytuację gospodarczą.

Wszystko to uzasadniałoby nadzieję, że w miarę polepszania się położenia gospodarczego kraju postulat zwiększenia uprawnień finansowych związków samorządowych zostanie urzeczywistniony.

Podział terytorialny Państwa.

Drugim ważnym zagadnieniem dyskutowanym w minionym miesiącu był podział Polski na województwa.

Zagadnienie to omawia Maurycy Jaroszyński w artykule pod tyt. „Podział Rzeczypospolitej na województwa". (Gazeta Polska z dnia 4 V br.) stwier-

dząjąc, że (przytaczamy z Przeglądu Bibliograficznego Związku Rewizyjnego S. T.):

„w naszym ustroju, opartym na dekoncentracji i decentralizacji, do „organów województwa należy głównie nadzorowanie, a nadewszystko nastawianie i ogólne kierowanie pracą niższych jednostek administracyjnych“. Województwo ma być zatem „ośrodkiem zdekoncentrowanego rządzenia“. W podziale terytorium na województwa względami decydującymi muszą być za tym te zjawiska terenowe, które wywierają wpływ na „funkcję rządzenia“. Wchodzi tu więc w grę cały szereg pierwszorzędnej wagi problemów (społeczno-gospodarczych, kulturalnych, narodowościowych, wyznaniowych i innych). „Terytorialny zasięg owych pierwszorzędnych dla Państwa zagadnień i sfera oddziaływania wielkich centrów prowincjonalnych — oto przewodnie zasady, na których należy oprzeć rozgraniczenie województw, zgodnie z celami polityki Rzplitej“.

Oprócz tego artykułu Przegląd Bibliograficzny Związku Rewizyjnego rejestruje następujące głosy prasy na powyższy temat (przytaczamy z Przeglądu Bibliograficznego Związku Rewizyjnego).

Apel Krakowa o utrzymanie granic województwa. W dniu 12 czerwca br. odbyło się na ratuszu miasta Krakowa zebranie organizacyjne Ogólno-Krakowskiego Komitetu Obywatelskiego, zawiązanego celem ustalenia opinii w sprawie granic województwa krakowskiego. Przybyli na zebranie przedstawiciele samorządu, społeczeństwa, związków i organizacji wypowiedzieli się przeciwko jakiemukolwiek pomniejszeniu terytorium województwa krakowskiego. (Kurier Poranny z dnia 15 VI, Dr E. Witkowska).

Organizacja służby zdrowia.

W sprawie tej Przegląd Bibliograficzny Związku Rewizyjnego S. T. rejestruje następujące głosy prasy.

Poprawił się stan zdrowotny ludności w Polsce. W dniu 7 VI br. obradowała Państwowa Naczelna Rada Zdrowia. W sprawozdaniach i w dyskusji podkreślono, że jakkolwiek stan zdrowotny ludności w ostatnim roku nieco się poprawił, poprawa ta spowodowana jest głównie doraźnymi akcjami społeczno-państwowymi. Stan urządzeń zdrowotnych szczególnie na wsi jest w dalszym ciągu niezadowalający. W związku z tym omawiano zagadnienie szkolenia kadr lekarzy społeczników oraz pielęgniarek. (Kurier Poranny z dnia 8 VI).

W sprawie organizacji opieki lekarskiej na wsi. Przedstawiony na konferencji, zorganizowanej przez Inst. Spr. Społ. w lutym br. plan organizacji opieki lekarskiej na wsi obciążyłby przy ewentualnym wprowadzeniu go w życie, samorząd terytorialny. Analizując finansowe możliwości realizacji tego planu w ramach samorządu, autor stwierdza, że: „Finansowe urealnienie omawianego planu mogłoby nastąpić tylko w tym wypadku, o ileby koszty budowy lokali dla ośrodków zdrowia zostały włączone do ogólnego państw. planu inwestycyjnego, koszty urządzeń wewnętrznych tych ośrodków pokrył Skarb Państwa i dopiero koszty utrzymania i prowadzenia mogłyby objąć celowe powiatowe związki samorządowe o charakterze korporacji prawa publicznego, przy czym związki te przejęłyby również dotychczas leżącą odłogiem, a nie mniej ważną sprawę: pomocy i lecznictwa szpitalnego“. (Samorząd Nr 22, Dr Kamil Niedźwiałowski).

Kwestia opieki lekarskiej na wsi. Wobec znacznych przeszkód, zarówno natury materialnej, jak i organizacyjnej, utrudniających rozwiązanie zagadnienia opieki lekarskiej na wsi, autor proponuje tworzenie t. zw. spółdzielni zdrowia. (Głos Gminy i Gromady Wiejskiej Nr 10, Hep.).

Sprawy drogowe.

Walny Zjazd Delegatów Ligi Drogowej powziął szereg wniosków pierwszorzędnej wagi. Na zjeździe, który odbył się się w dniu 13 maja br. przyjęto szereg rezolucji, w których podkreślono m. in., że: „Bez zapewnienia w budżecie zwyczajnym odpowiednich kredytów na utrzymanie dróg, budżet państwowy nie może być uważany za zrównoważony“. „Kredyty na budowę, ulepszanie i utrzymanie dróg państwowych winny wynosić conajmniej 7% globalnego budżetu zwyczajnego Państwa“. „Nie należy dopuszczać, aby sumy uzyskiwane przez związki samorządowe z tytułu opłat i dopłat drogowych były używane na inne cele, niezwiązane z utrzymaniem i budową dróg“. Należy: „a) umożliwić gminom częściową zmianę świadczeń w naturze na gotówkę, b) zobowiązać powiatowe związki samorządowe do udzielania zapomóg na budowę dróg gminnych w wysokości nie mniejszej jak 10% wpływów z opłat drogowych z tym, że samorządowe związki będą mogły w tym celu podnieść o tę wysokość istniejące opłaty“.

(Czas z dnia 19 V).

Różne.

(Przytaczamy z Przegl. Bibl. Zw. Rew. S. T.)

Nowa zasada. Autor zwraca uwagę, że ustawa z dnia 29 III 1937 roku (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 152) o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół dokształcających zawodowych ustala nowy sposób nakładania pewnych obowiązków na gminy. W myśl bowiem art. 2 cytowanej ustawy nałożenie na gminy obowiązku utworzenia szkoły wymaga uprzedniego uznania przez władzę nadzorczą, czy dana gmina będzie mogła podołać temu obowiązkowi. „Wskutek tej zasady władza nadzorcza wzrosła do roli sędziego, który mając z jednej strony gminę, a z drugiej władzę szkolną, ma orzec, co jest słuszne". Autor przywiązuje szczególną wagę do realiacji omawianych postanowień ustawy, uważając je „za pewien precedens natury ogólnej w zakresie sposobu obciążania gmin". (Samorząd Nr 21, Dr Ludwik Bar).

Kronika.

Z Krakowskiego Wydziału Wojewódzkiego.

Posiedzenia Wydziału Wojewódzkiego w okresie sprawozdawczym były poświęcone głównie rozpatrzeniu budżetów powiatowych związków samorządowych i miast wydzielonych.

W okresie sprawozdawczym Wydział Wojewódzki odbył dwa posiedzenia: w dniu 31 maja i w dniu 21 czerwca br.

Posiedzenie w dniu 31 maja br. poświęcone zostało całkowicie rozpatrzeniu budżetów powiatowych związków samorządowych. Po raz pierwszy zastosowano system łącznego rozpatrywania wszystkich budżetów powiatowych związków samorządowych. Budżety rozpatrywano łącznie działami, posługując się zestawieniami porównawczymi ważniejszych wydatków sporządzonymi przez Urząd Wojewódzki. System ten stworzył tło porównawcze, umożliwiając członkom Wydziału Wojewódzkiego ocenę wysokości wydatków na poszczególne cele w poszczególnych powiatowych związkach samorządowych, oraz zorientowanie się co do rozmiarów i stopnia zabezpieczenia poszczególnych kierunków działalności w każdym z powiatów.

Opierając się na powyższym materiale porównawczym, oraz na zreferowanych przy budżetach ważniejszych uwagach Związku Rewizyjnego dla Samorządu Terytorialnego Wydział Wojewódzki uchwalił szereg uwag i zaleceń zmierzających bądź do potanienia, bądź do usprawnienia administracji samorządowej.

Z ważniejszych postulatów na uwagę zasługuje przypomnienie związkom samorządowym obowiązku gospodarowania tylko na podstawie i w ramach budżetu, których zarządy związków samorządowych obowiązane są ściśle się trzymać.

Zwrócono następnie uwagę na konieczność prowadzenia przez gminy i powiatowe związki samorządowe systematycznej akcji nad uporządkowaniem zadłużenia przejętego przez gminy zbiorowe po b. gminach jednostkowych, wskazując jako środki: podwyższenie stawek podatkowych, przez zainteresowane gminy wiejskie, subwencje z funduszów własnych powiatowych związków samorządowych, wreszcie zapomogi z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego.

W najbliższym numerze Przeglądu Samorządowego zamieścimy artykuł, w którym omówimy kształtowanie się budżetów powiatowych związków samorządowych na rok 1937/38.

Na posiedzeniu w dniu 21 czerwca br. Wydział Wojewódzki zatwierdził budżety miast wydzielonych Nowego Sącza i Tarnowa.

Kształtowanie się tych budżetów omówimy w najbliższym numerze Przeglądu Samorządowego, obecnie zatem ograniczamy sięz do podniesienia najważniejszych zaleceń uchwalonych przez Wydział Wojewódzki.

Odnośnie budżetu gminy m. Tarnowa Wydział Wojewódzki stwierdzając potrzebę i celowość tworzenia kapitałów odnowienia w budżetach przedsiębiorstw miejskich, zapoczątkowanego w budżetach na rok 1937/38, jednak wyjątkowo w tym roku z uwagi na apel Rządu zwiększenia środków własnych związków samorządowych na zatrudnienie bezrobotnych, zalecił przeznaczenie tych odpisów na roboty na zatrudnienie bezrobotnych, wskazując na konieczność podjęcia takich robót, któreby w przyszłości pozwoliły na zmniejszenie wydatków lub na zwiększenie dochodów. Jest to konieczne z uwagi na znaczne zwiększenie obsługi długów po upływie

okresu czasowych ulg oddłużeniowych t. j. od roku 1941/42, oraz z uwagi na konieczność zwiększenia odpisów na kapitały odnowienia w przyszłości.

Zaznacza się, że odpisy powyższe oraz zwiększenie dochodów preliminowanych za ostrożnie, wreszcie zmniejszenie niektórych wydatków umożliwi gminie uruchomienie na zatrudnienie bezrobotnych dodatkowego kredytu w kwocie około 120.000 zł.

Odnośnie budżetu gminy m. Nowy Sącz Wydział Wojewódzki stwierdził, że bardzo szczupłe podstawy finansowe tej gminy (budżet jest zrównoważony tylko dzięki zapomodze z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego) uniemożliwiają jej zwiększenie środków własnych na zatrudnienie bezrobotnych, wskutek czego zachodzi konieczność zabezpieczenia tego zatrudnienia przez Fundusz Pracy.

Ponadto Wydział Wojewódzki zatwierdził na powyższym posiedzeniu szereg uchwał w sprawach zaciągnięcia pożyczek, podwyższenia stawek podatku wyrównawczego, kupna, sprzedaży gruntów i innych.

Ostatnie posiedzenie Komisji Oszczędnościowo-Odłużeniowej dla Samorządu przy Krakowskim Urzędzie Wojewódzkim.

W dniu 28 czerwca br. odbyło się ostatnie posiedzenie Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Krakowskim Urzędzie Wojewódzkim. Komisja wysłuchała sprawozdania Przewodniczącego Komisji z działalności Komisji oraz o wynikach akcji oddłużeniowej. Ponieważ wyniki tej akcji zostały już omówione w numerze 5-tym Przeglądu Samorządowego z dnia 1 maja 1937 r. ograniczamy się obecnie jedynie do uzupełnienia ogłoszonych tam wyników danymi dotyczącymi generalnych ulg oddłużeniowych.

Ulgi te według informacji dostarczonych Komisji przez powiatowe związki samorządowe przedstawiają się następująco:

1) Kwoty pożyczek na budowę szkół umorzone zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 4. IX. 1935 r

kapitał	160.000,—	
odsetki	22.600,—	182.600 zł

2) Kwoty pobranych a nieodprowadzonych podatków państwowych umorzone dekretem z dnia 3. XI. 1936 r.

kapitał	76.100,—	
odsetki	1.300,—	77.400 zł

3) Kwoty zaległych składek ubezpieczeniowych na rzecz b. Kas Chorych umorzone dekretem z dnia 3. XI. 1936 r.

kapitał	25.500,—	
odsetki	4.100,—	29.600 zł

4) Kwoty odsetek od zaległych składek ubezpieczeniowych na rzecz Zakładów Ubezpieczeń Społecznych umorzone dekretem z dnia 3. XI. 1936 r. 4.300 zł

Ogółem umorzono na skutek ulg generalnych:

kapitał	261.700 zł
odsetki	32.200 „
Razem	**293.900 zł**

Następnie Komisja na wniosek Komisji Rewizyjnej wyłonionej na poprzednim posiedzeniu Komisji uchwaliła udzielić Przewodniczącemu Komisji absolutorium z gospodarki finansowej Komisji.

W końcu Komisja uchwaliła następujące uwagi i zalecenia ogólne dotyczące finansów związków samorządowych.

1) Komisja stwierdza niedostateczność obecnych uprawnień finansowych związków samorządowych w stosunku do istniejących potrzeb i co zatem idzie konieczność rozszerzenia tych uprawnień.

2) Jako jeden z najważniejszych środków zmierzających do poprawienia sytuacji finansowej związków samorządowych, szczególnie na szczeblu gmin wiejskich, Komisja uznaje zwolnienie tych związków z obowiązku wypłacania dodatków mieszkaniowych nauczycielskich.

3) Dalszym postulatem wynikającym z trudnej sytuacji finansowej związków samorządowych jest zaprzestanie przesuwania na związki samorządowe agend i wydatków należących zasadniczo dotychczas do urzędów państwowych (utrzymywanie budynków sądów grodzkich, doręczalnictwo itp.).

4) Komisja stwierdza dużą rozpiętość między kwotami wymiarów a wpływów podatkowych na rzecz związków samorządowych oraz konieczność zmniejszenia powyższej rozpiętości, co pozwoliłoby na zwiększenie wpływów z danin komunalnych przy obecnych stawkach podatkowych. Jako środek Komisja wskazuje przywrócenie egzekucji danin komunalnych związkom samorządowym. Gdyby przywrócenie to nie mogło nastąpić Komisja wysuwa postulat ustawowego zabezpieczenia prawa związków samorządowych do stosunkowego udziału przy podziale kwot wyegzekwowanych przez władze skarbowe.

5) Komisja stwierdza, że akcja oddłużeniowa uregulowała tylko nieznaczną część zobowiązań gmin wiejskich, oraz że w celu uregulowania pozostałego dużego zadłużenia gmin wiejskich (wobec drobnych dostawców, z tytułu zaległych wynagrodzeń pracowniczych i zaległych dodatków mieszkaniowych nau-

czycielskich) Komisja uważa za konieczne uruchomienie dogodnego długoterminowego kredytu dla gmin wiejskich. Komisja uważa również za konieczne zarezerwowanie na ten cel części środków, którymi rozporządza Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy.

I Statutowy Zjazd Delegatów Związku Letniskowego Powiatów i Gmin Województwa Krakowskiego.

Dnia 19 czerwca 1937 roku o godzinie 11 w sali konferencyjnej Krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego odbył się I statutowy Zjazd Delegatów Związku Letniskowego Powiatów i Gmin Województwa Krakowskiego. W Zjeździe wzięli udział w charakterze gości:

Naczelnik Dr Henryk Szatkowski, Dr Adam Zieliński — Ministerstwo Komunikacji: Wydział Turystyki, Związek Ziem Górskich; Dyr. Inż. Wąsowski, Irena Pilewska — Krakowska Izba Rolnicza; Mgr Władysław Krygowski — Państwowa Rada Ochrony Przyrody; Wicedyrektor Dr Kazimierz Harhat-Załuski — Izba Przemysłowo Handlowa i Polski Związek Turystyczny; Dr Kazimierz Parfanowicz — Wydział Zdrowia Urz. Woj.; Dr Stanisław Leszczycki Kierownik Studium Turyzmu U. J.; Mgr Józef Przetocki — Redakcja Przeglądu Samorządowego; Inż. Bogdan Treter — Konserwator Urz. Woj.; Inż. Zygmunt Nowak i Inż. Jasieński — Biuro Planu Regionalnego Krakowa, Podhala i Beskidu Zachodniego; Inż. Józef Zacharzewski, Dr Władysław Milata — Polskie Tow. Tatrzańskie; Dyr. Janusz Miketa — Związek Międzykomunalny „Karpaty Wschodnie"; Dr Goldfinger — Urz. Wojew.; Mgr Stefan Smolec — Związek Powiatów R. P.

W charakterze członków Komitetu Organizacyjnego: Prezes Prof. Dr Kazimierz Rouppert i Przewodniczący Zjazdu Prof. Dr Kazimierz Rouppert; Naczelnik Wydziału Samorządowego Urzędu Wojewódzkiego Ludwik Osiecki; Wicedyrektor Izby Przemysłowo Handlowej Dr Kazimierz Harhat-Załuski; Dyr. Inż. Kazimierz Krzyżak; Dyr. Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy; Mgr Stefan Smolec Referent Związku Powiatów R. P.

W charakterze członków Związku Przedstawiciele powiatów, miast, gmin i gromad Województwa Krakowskiego:

Biała: Wiktor Goworek wójt gm. Bystra-Wilkowice, Franciszek Matusiak gromada Porąbka.

Bochnia: Star. Władysław Pałosz Przewodniczący Wydz. Powiatowego, Stanisław Piotrowski wójt gminy Lipnica Murowana, Jan Pączek gromada Żegocina.

Brzesko: Antoni Goetz-Okocimski poseł na Sejm, Jan Szpila wójt gminy Czchów.

Gorlice: Konstanty Laskowski b. poseł na Sejm, Star. Dr Romuald Klimów Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Jasło: Mgr Zbigniew Barnaś sekretarz Wydziału Powiatowego.

Kraków: Inż. Bronisław Lisak agronom Powiatowy.

Limanowa: Dr Zdzisław Kolkiewicz sekretarz Wydziału Powiatowego, Ks. Dziekan Józef Stabrawa Mszana Dolna, Stefan Olajossy Mszana Dolna I, Władysław Szczypko wójt gminy Mszana Dolna I, Wójt gm. Mszana Dolna II (podpis nieczytelny).

Myślenice: Star. Wł. Łęcki Przewodniczący Wydziału Powiatowego, Płk. Jan Dunin-Brzeziński, Burmistrz miasta Myślenic.

Nowy Targ: Mgr Andrzej Skoda, sekretarz Wydziału Powiatowego.

Tarnów: Edward Gut wójt gminy Ciężkowice, Marian Styliński miasto Tuchów.

Zawiadomili o niemożności wzięcia udziału w Zjeździe:

Dr Piotr Małaszyński Wicewojewoda Krakowski, Inż. Aleksander Praczyński Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Turystycznej, Dyrekcja Okr. Kolei Państwowych w Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Żywieckiej.

Po zagajeniu i powitaniu Zjazdu Prezes Komitetu Organizacyjnego Prof. Dr Kazimierz Rouppert złożył sprawozdanie z prac Komitetu. Oprócz prac związanych z legalizacją Związku i przygotowaniem pierwszego Zjazdu statutowego Komitet:

1) zorganizował biuro Związku,
2) uruchomił placówkę informacyjną o letniskach Województwa Krakowskiego w lokalu Polskiego Związku Turystycznego w Krakowie, przy ulicy Lubicz L. 4 (naprzeciw dworca kolejowego),
3) wydał 5 broszur propagandowych dla letnisk położonych w dolinach: Soły, Skawy, Raby, Dunajca i Popradu. Wydanie tych broszur Związek zawdzięcza przychylnemu ustosunkowaniu się do tej sprawy Naczelnika Wydziału Turystyki Ministerstwa Komun. P. Dr Henryka Szatkowskiego.

Z kolei przystąpiono do wyboru władz Związku. Wybrano przez aklamację:

Prezesem Związku: Prof. Dr Kazimierza Roupperta

Wiceprezesami: Dr Kazimierza Harhat-Załuskiego,

wicedyrektora Izby Handlowo - Przemysłowej w Krakowie i Dr Eustachego Szuberta, burmistrza miasta Jordanowa.

Wybrano na wniosek Komisji Matki do Zarządu przedstawicieli powiatów:

Biała: Wiktor Goworek wójt gm. Bystra-Wilkowice,
Gorlice: Konstanty Laskowski b. poseł na Sejm,
Limanowa: Ks. Dziekan Józef Stabrawa,
Nowy Targ: Julian Mastelarz wójt gminy Krościenko.
Wadowice: Adam Wietrzny burmistrz miasta Andrychowa,
Żywiec: Inż. Włodzimierz Kawecki.

Do Komisji Rewizyjnej:

Przewodniczący: Narcyz Potoczek b. poseł — Nowy Sącz.

Członkowie: Antoni Goetz-Okocimski b. poseł — Brzesko, Stanisław Piotrowski wójt gminy Lipnica Murowana, pow. Bochnia.

Zastępcy: Czesław Janiszowski — Jasło, Edward Gut wójt gminy Ciężkowice, pow. Tarnów, Inż. Bronisław Lisak — Kraków.

Po wyborach rozwinęła się ożywiona dyskusja na temat programu działalności Związku, którą jednak wobec braku miejsca streścimy w następnym numerze Przeglądu Samorządowego.

Praca nad podniesieniem budownictwa wiejskiego w powiecie nowotarskim.

Jest wybijaniem otwartych drzwi, udowadniać dzisiaj jak niski jest stan budownictwa wiejskiego w Polsce, tak pod względem konstrukcji jak i architektury i zwracać uwagę na konieczność wydatnej i konsekwentnej pracy nad podniesieniem tego stanu.

Jedną z wielu prób właściwego podejścia do tego ogromnego problemu jest założona niespełna rok temu „Poradnia budowlana" O. T. R. w Nowym Targu, reklamująca w następujący sposób w ulotkach zakres swojej pracy:

Poradnia:

udziela porad ustnych i pisemnych w sprawach wyboru placu pod budowę, wyboru materiału na dom, stajnię czy stodołę, wyboru wykonawców budowy, załatwianie konsensów i zatwierdzania planów, rozplanowania obejścia mieszkalnego, gospodarskiego i ogródka,

dostarcza wzorowych planów izb mieszkalnych, stajni, chlewów i bacówek,

sporządza na zamówienie tanie projekty domów, mniejszych domów letniskowych, kiosków i bufetów i t. p.

informuje w sprawach zamawiania większych projektów domów letniskowych, pensjonatów, szkół,

pomaga we wszystkich innych sprawach związanych z budową.

PORADNIA za swe usługi pobiera statutowe bardzo małe opłaty, ustalone przez Zarząd O. T. R. Członkom O. T. R. ustnych porad udziela się bezpłatnie.

Poradnia budowlana, która powstała z inicjatywy Inż. Ciechanowskiego, architekty powiatowego w Nowym Targu zorganizowana jest przy Okr. Towarzystwie Rolniczym jako instytucji, mającej za zadanie szerzenie oświaty fachowej na wsi i dzięki pełni zrozumienia ze strony Starosty Powiatowego korzysta z realnej pomocy (lokal, pomoc kancel.) Wydziału Powiatowego, wreszcie działa przy współpracy Placówki Stow. Architektów w Zakopanem i na zasadach społecznych to znaczy, pracuje bez zysku a obecnie nawet posiada kierownictwo i personel bezinteresowny.

W ciągu ubiegłego roku Poradnia udzieliła kilkudziesięciu porad ustnych i pisemnych w drobnych sprawach, opracowała 27 projektów małych obiektów dla rolników oraz zdjęć istniejących budynków po cenach kosztów własnych, pośredniczyła w zamówieniu 5 projektów większych obiektów po specjalnie niskich cenach u architektów zakopiańskich, urządziła 2 kursy budownictwa, opracowała typy domów wiejskich dla gmin łemkowskich i t. d.

W grudniu ubiegłego roku nawiązała Poradnia ścisły kontakt z referatem prewencji budowlanej krakowskiego Powsz. Zakładu Ubezp. Wzajem. skąd uzyskała obfity materiał broszurowy i pokazowy z próbek środków przeciwgrzybnych i przeciwogniowych i innych oraz bardzo cenną współpracę techników tego Zakładu a nadto z Ref. Letniskowo-Turystycznym Związku Pow. opracowującym wzorowe plany domów letniskowych, które będą rozpowszechniane za pośrednictwem poradni.

Narazie Poradnia dysponuje 7 oprawionymi planami wzorowymi do rozdawania bezpłatnie lub rozprzedaży po groszowych cenach, 32 próbkami materiałów budowlanych i środków zabezpieczających, bibliotekę 36 broszur i wzorów. Materiały te niezbędne do normalnego funkcjonowania Poradni ulegają stopniowemu uzupełnieniu drogą darów.

Obecnie Poradnia jest w trakcie wyszukiwania źródeł i opracowania sposobów rozprowadzenia taniego kredytu, któryby był przeznaczony specjalnie na popieranie dobrej i pięknej zabudowy na wsi, a którymby Poradnia mogła w mniej lub więcej bezpośredniej formie dysponować.

Jakkolwiek Poradnia dotychczas nie zyskała sobie jeszcze szerszego zainteresowania ludności, czego przyczyny należy szukać w krótkim czasie jej istnienia i szczupłości będących do dyspozycji materiałów — niewątpliwie dalszy rozwój i przyszłość wykażą całą korzyść i znaczenie tego rodzaju instytucji, która pracując bezpośrednio w terenie i w bezpośrednim kontakcie z budującym wieśniakiem, ma możność nie tylko instruowania w dziedzinie samego budownictwa ale także pieczy i propagandy zdrowej i danym okolicom właściwej architektury budownictwa wiejskiego, co trudno jest osiągnąć instrukcjami czy wzorami opracowanymi centralnie.

Wreszcie i działalność Poradni jako pośrednika między budującym nawet większe obiekty (domy letniskowe a nawet pensjonaty) wieśniakiem a architektami współpracującemi z Poradnią nie jest bez znaczenia w okolicach o tak nierównomiernym rozmieszczeniu sił architektonicznych jak Podhale (w Zakopanem nadmiar a w powiecie nikt).

W każdym razie inicjatywa ta spotkała się z żywym zainteresowaniem wśród samorządowców i wśród ludzi, którym dobrobyt i wygląd naszych wsi leży na sercu i którzy pracują nad tymi problemami.

Zjazd gospodarczy w powiecie bocheńskim.

Dzięki inicjatywie Przewodniczącego Wydziału Powiatowego Starosty Władysława Pałosza odbył się w dniu 26. V. b. r. w sali kina „Bałtyk“ w Bochni „Zjazd Gospodarczy“, który zgromadził ponad 500 osób z powiatu a to przedstawicieli sfer rolniczych, duchowieństwa, działaczy społecznych i t. p.

W Zjeździe tym wzięli udział następujący przedstawiciele władz i urzędów:

i tak imieniem Pana Wojewody Naczelnik Wydziału Samorządowego Urzędu Wojewódzkiego Ludwik Osiecki, imieniem Wydziału Rolnego Inż. Szerląg, imieniem Krakowskiej Izby Rolniczej Inż. Buczyński, wreszcie delegat Wydziału Przemysłu i handlu Urz. Wojew.

Z miejscowych władz wzięli udział: imieniem miasta asesor Dyr. Wójtowicz Władysław, imieniem duchowieństwa Ks. prałat Dr. Władysław Kuc, imieniem wojskowości Major Ludwik Skibiński-Orliński Komendant Garnizonu, wreszcie imieniem T. S. L. Prof. Piotr Galas, z posłów wzięli udział posłowie Antoni Götz Okocimski i Dr Krupa Władysław.

Na program Zjazdu złożyły się:

1) nabożeństwo w kościele parafialnym,
2) otwarcie Zjazdu,
3) przemówienia przedstawicieli władz i organizacyj,
4) referaty:
   a) referat o stanie gospodarczym i warunkach rozwoju powiatu bocheńskiego, który wygłosił P. Florian Jaworski, członek Wydziału Powiatowego,
   b) o organizacji handlu produktami gospodarstwa wiejskiego, wygłosił inż. Buczyński, Dyrektor Krak. Izby Roln.,
   c) o spółdzielczości na wsi, wygłosił Dr. Kazimierz Majewski, inspektor Krak. Izby Roln.,
5) Dyskusja,
6) Wolne wnioski,
7) Zamknięcie Zjazdu.

Po zagajeniu Zjazdu przez Pana Starostę Pałosza Władysława i wyborze prezydium w skład którego weszli przedstawiciele rolnictwa, przemysłu, handlu i duchowieństwa, oraz poszczególnych organizacyj rolniczych, nastąpiło powitanie Zjazdu przez poszczególnych delegatów władz i urzędów na wstępie wymienionych.

Objęte programem referaty obejmowały całokształt zagadnień gospodarczych powiatu i dały impuls do ożywionej i bardzo poważnie prowadzonej dyskusji.

Należy podkreślić, że w dyskusji nad referatami jakoteż i nad całokształtem spraw gospodarczych powiatu bocheńskiego brało udział około 50 osób przeważnie rolników, omówiono szczegółowo potrzeby i bolączki życia gospodarczego ziemi bocheńskiej a biorący udział w obradach chłopi wykazali duże wyrobienie i zrozumienie dla spraw gospodarczych.

Między innymi przemawiali rolnicy: Klimek Jan z Gawłowa, Mazur Rafał z Woli Batorskiej, Piotrowski Jan z Brzeźnicy, Książek Franciszek z Podegrabia, Ożegalski Stanisław z Kamionnej i wielu innych, z posłów zaś przemawiali Antoni Götz Okocimski, oraz Dr. Władysław Krupa.

Po kilku godzinnych obradach cały Zjazd gospo-

darczy uchwalił uznać się za Komitet gospodarczy, a wybrane przez Zjazd prezydium uznać jako stałą Komisję Gospodarczą powiatu, któraby na przyszłość przez dokooptowanie przedstawicieli organizacyj rolniczych, sfer gospodarczych opracowała poszczególne działy życia gospodarczego powiatu, oraz obmyśliła sposoby rozwoju gospodarczego i poprawę dobrobytu wsi w powiecie.

Zjazd powyższy stał się punktem zwrotnym w nowym życiu gospodarczym powiatu bocheńskiego.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

W Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 283 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 4 maja 1937 r. o obrocie solą. Rozporządzenie normuje obrót solą kuchenną, kąpielową, rybacką, przemysłową i solanką. Co do tej ostatniej powołuje się rozporządzenie na osobne przepisy, które normują szczegółowo warunki sprzedaży.

Konwersja i zamiana papierów emisyjnych państwowych i samorządowych.

W Dz. U. R. P. Nr 37, poz. 284 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 15 maja 1937 r. o warunkach konwersji i zamiany papierów emisyjnych państwowych i samorządowych, wypuszczanych w walutach obcych, oraz o wypuszczeniu 4 i ½ % Wewnętrznej Pożyczki Państwowej 1937 r.

W sprawie nadzoru nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec.

W Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 290 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rol. i Ref. Rol. z dnia 4 maja 1937 r. w sprawie wykonania ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (z dnia 5 marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 349).

W tym samym numerze Dz. U. R. P. pod poz. 292 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rol. i Ref. Rol. z dnia 4 maja 1937 r. o wprowadzeniu w życie na pewnych obszarach Państwa niektórych przepisów ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (w sprawie rozpłodników).

W zastosowaniu do bydła na obszarze wojew. krakowskiego wchodzą w życie na terenie gmin Chełmiec Polski, Łącko, Nawojowa, Podegrodzie i Stary Sącz (wiejskiej i miejskiej) w powiecie nowosądeckim; w zastosowaniu do owiec na obszarze województwa krakowskiego wchodzą w życie na terenie powiatów bialskiego, gorlickiego, jasielskiego, nowotarskiego i żywieckiego.

O okręgach szkolnych.

W Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 302 zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 1937 r. o okręgach szkolnych.

Rozporządzenie to dzieli obszar państwa, z wyjątkiem województwa śląskiego, na 9 okręgów szkolnych: 1) brzeski, 2) krakowski, 3) lubelski, 4) lwowski, 5) pomorski, 6) poznański, 7) warszawski, 8) wileński, 9) wołyński.

Okrąg szkolny krakowski obejmuje obszary województw krakowskiego i kieleckiego z siedzibą kuratora okręgu szkolnego w Krakowie.

W sprawie przepisów sanitarnych dla publicznych miejsc spożycia.

W Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 327 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Opieki Społ. z dnia 13 maja 1937 r. w sprawie przepisów sanitarnych dla publicznych miejsc spożycia.

W sprawie wywozu kurzych jaj zagranicę.

W Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 329 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 24 maja 1937 r. o zmianie rozporządzenia z dnia 16 czerwca 1931 r. w sprawie uregulowania wywozu kurzych jaj zagranicę.

Wynagrodzenie notariuszy za czynności, związane z wymiarem i poborem niektórych podatków komunalnych.

W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewn. Nr 14/37 r. został ogłoszony okólnik Nr 28 z dnia 22 maja 1937 r. Nr SF. 26-2-3, który wyjaśnia, że 2 %-owe wynagrodzenie, ustalone w art. 43 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych obejmuje wszystkie czynności, wiążące się z wymiarem i poborem podatków komunalnych, poza tym więc wynagrodzeniem notariusze nie mo-

gą czynić jakichkolwiek dodatkowych potrąceń, potrącenia takie są bowiem niedopuszczalne, jako ustawą nieprzewidziane. W szczególności należy zaznaczyć, że z poborem podatków przez notariuszy wiąże się obowiązek przekazania ich według właściwości.

Charakter podatku wyrównawczego.

N. T. A. w wyroku z dnia 21. IV. 1937 r. L. rej. 6898/33 orzekł, że samoistny podatek wyrównawczy, pobierany na zasadzie ustawy z dnia 1 marca 1927 r. poz. 208 Dz. Ust. nie ma charakteru daniny realnej, lecz jest podatkiem osobistym.

(„Samorząd" Nr 21/37 r.).

Uporządkowanie działalności egzekucyjnej Urzędów Skarbowych.

Ministerstwo Skarbu wydało okólnik, przewidujący utworzenie we wszystkich urzędach skarbowych specjalnych referatów likwidacyjnych, których zadaniem będzie uporządkowanie działu egzekucyjnego.

Przede wszystkim mają być zlikwidowane drobne należności do 1 zł, a w podatku lokalowym do 5 zł, podlegające umorzeniu z urzędu.

Wszystkie inne tytuły wykonawcze, zarówno na egzekucje należności Skarbu Państwa jak i ubezpieczalni społecznych czy samorządowych będą zaktualizowane. Rozpocznie się to od wykreślenia w ewidencji tych tytułów, które dotyczą zaległości już zapłaconych lub umorzonych.

Anulowane będą zajęcia przedmiotów bezwartościowych lub tracących w miarę upływu czasu swą wartość. Równocześnie będą umarzane koszta egzekucyjne z tym związane.

Umorzone będą z urzędu zaległe opłaty egzekucyjne na rzecz Skarbu Państwa do wysokości 50 zł, oraz zaległe wydatki egzekucyjne do 5 zł. Nastąpi to w wypadku, jeżeli zaległość zasadnicza została w całości zapłacona lub umorzona. Koszty egzekucyjne zostały wydatnie obniżone.

W ten sposób nastąpi uporządkowanie stosunków w dziale egzekucyjnym, który miał mnóstwo zaległości nieściągalnych. Urzędy skarbowe mają przedsięwziąć kroki przeciwko narastaniu nowych zaległości podatkowych.

(„Samorząd Miejski" Nr 11/37).

Znieważenie jednego urzędu w czasie urzędowania lub w miejscu urzędowania innego urzędu.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 8 lutego 1937 r. Nr 2 K. 1757/36 orzekł, że do zastosowania art. 127 k. k. nie jest bynajmniej konieczne, aby znieważenia dopuszczono się w miejscu lub w czasie zajęć urzędowych tego urzędu, którego znieważenie dotyczy. Do istoty przestępstwa należy, aby w czasie lub miejscu zajęć urzędowych jakiegokolwiek urzędu dopuszczano się znieważenia jakiegokolwiek, nie koniecznie tego samego urzędu. W razie ustalenia, że oskarżony w miejscu i czasie zajęć urzędowych komornika sądowego dopuścił się znieważenia sądu, może być prawidłowo zastosowany art. 127 k. k.

Pojęcie „strony" w postępowaniu administracyjnym.

N. T. A. w wyroku z dnia 18 stycznia 1937 r. L. rej. 2970/34 orzekł, że w sprawie odmowy zatwierdzenia przez władzę nadzorczą statutu emerytalnego pracowników związku komunalnego osoba, dla której dopiero mogłyby powstać w stosunku do związku komunalnego odnośne uprawnienia w wypadku zatwierdzenia tego statutu, nie jest stroną w rozumieniu art. 9 prawa o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. poz. 341/1928 r.)

(„Gazeta Administracji" Nr 11/37 r.).

Zaciąganie pożyczek długoterminowych w czasie rozwiązania Rady miejskiej.

Min. Spr. Wewn. opierając się na przepisach art. 72 ustawy samorządowej, nie podzieliło zapatrywania jednego z zarządów miejskich, przedstawionego Ministerstwu, iż w czasie rozwiązania rady miejskiej zarządowi miejskiemu służą uprawnienia do zaciągania pożyczek długoterminowych.

Ministerstwo wskazało na dotyczący tej kwestii przepis, zawarty w zdaniu ostatnim ust. (2) art. 72, który wyraźnie stanowi, że organowi zarządzającemu przysługuje prawo zaciągania w imieniu i na rzecz miasta pożyczek długoterminowych oraz obciążania w tym celu nieruchomości tylko w tych przypadkach, jeżeli pożyczki długoterminowe przeznaczone są wyłącznie do skonwertowania zobowiązań, jakie ciążyły na mieście w chwili rozwiązania jego organu stanowiącego, czyli rady miejskiej. Rozszerzająca interpretacja powołanego przepisu nie jest prawnie możliwa.

Jednocześnie Ministerstwo zauważyło, iż wobec zamieszczenia w zdaniu ostatnim ust. (2) art. 72 specjalnego postanowienia o zaciąganiu pożyczek długoterminowych przepisy, zawarte w 1 i 2 zdaniu tego ustępu, dotyczące w ogóle podejmowania przez

organ zarządzający czynności trwale obciążających finansowo gminę, nie mogą być w ten sposób interpretowane, iż zarząd miejski władny jest do zaciągania pożyczek długoterminowych, o ile zaciągnięcie takiej pożyczki nie jest połączone z obciążeniem nieruchomości.

Ponadto Ministerstwo zwróciło uwagę, że wyliczenie w zdaniu 1 ust. (2) art. 72 niektórych form obciążenia ma jedynie charakter wyliczenia przykładowego wobec czego organ zarządzający, w czasie rozwiązania organu stanowiącego, nie może podejmować nie tylko wyliczonych, ale i innych czynności trwale obciążających gminę. Wyjątki od tych ograniczeń organu zarządzającego podaje zdanie 2 ustępu 2 omawianego artykułu. Tylko więc w zakresie tych przypadków zarząd miejski jest uprawniony do trwałego obciążania miasta.

Ministerstwo Skarbu podziela powyższe stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Nr SS-3/31/2.

(„Gazeta Administracji" Nr 11/37 r.).

D.

Poradnictwo samorządowe.

Gm. B-W zapytuje:

Czy na podstawie art. 334 Rozp. Prez. z dnia 14 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 405) odnośnie do rozp. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli z 1928 r. uprawniającego gminy wiejskie do wydawania pozwoleń na budowę domów parterowych, bez obowiązku przedłożenia władzy budowlanej projektu lub planu do zatwierdzenia, gminy wiejskie posiadają prawo wydawania również i pozwoleń na użytkowanie budynków na które uprzednio gmina wydała pozwolenie na budowę, a to w myśl art. 357 tego prawa.

Jeżeli natomiast gminy takiego prawa (wydawania pozwoleń na zamieszkanie wzgl. użytkowanie) nie posiadają — jak należy postąpić w wypadkach gdy strony zainteresowane wyraźnie żądają od urzędów gm. formalnego pozwolenia na użytkowanie wybudowanego obiektu, które to pozwolenie muszą dołączyć do podania o uzyskanie tzw. „wolnych lat" od podatku od nieruchomości. Bez takiego stwierdzenia urząd skarbowy nie zwolni od podatku od nieruchomości. Sprawa ta dotyczy tylko budynków nie związanych z produkcją rolną.

Odpowiedź:

Prawo budowlane w art. 357 postanawia, że zabronione jest użytkowanie budynków i urządzeń bez uprzedniego uzyskania pozwolenia właściwej władzy na użytkowanie, ale tylko tych budynków i urządzeń, które wymagają pozwolenia w myśl art. 333 czone są od tego obowiązku parterowe budynki i urządzenia, przy których dla uzyskania pozwolenia na budowę konieczne jest uzyskanie uprzednio zatwierdzenia planu przez właściwą władzę. Wyłączone są od tego obowiązku parterowe budynki mieszkalne i gospodarskie (wzniesienie, lub powiększenie lub przeróbka) w miejscowościach wiejskich.

Jak z zestawienia powyższych przepisów wynika dla wzniesienia nowych parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich, powiększenia ich lub przeróbki gospodarskich na mieszkalne w miejscowościach wiejskich należy uzyskać zezwolenie na budowę, nie trzeba zaś uzyskać zatwierdzenia planu, z uwagi na co nie jest wymagane uzyskanie zezwolenia na użytkowanie tych budynków, wobec czego nikt nie może być uprawnionym do wydawania tych zezwoleń, jako nieprzewidzianych ustawą.

Jeżeli urzędy skarbowe żądają takich zezwoleń winien Zarząd gminy zwrócić się do Wydziału Powiatowego z prośbą, aby wyjaśnił danemu urzędowi skarbowemu sprawę z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa budowlanego.

D.

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. Redaktor odpowiedzialny: Mgr Józef Przetocki

Drukarnia Polska Fr. Zemanka w Krakowie, ul. Tadeusza Kościuszki 3.

Zarząd Gminny w Zembrzycach, powiat Wadowice ogłasza:

KONKURS

na stanowisko pierwszego pomocnika kancelaryjnego z uposażeniem według umowy.

Warunki:

1) Obywatelstwo Polskie

2) Wykształcenie średnie, najmniej 6 kl. gimnazjalnych, 2 letnia praktyka oraz egzamin sekretarski, najmniej kursowy

3) Nieprzekroczony 35 rok życia.

Podania z odpisami świadectw kierować do Zarządu Gminnego w Zembrzycach do dnia 20 lipca 1937 r.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Wójt:

(—) J. Putyra